

РАДИОНИЦА СА МЛАДИМА „Ставови младих из мање развијених средина о одрживом развоју и преласку на циркуларни модел економије“ и ОКРУГЛИ СТО „Транзиција ка циркуларном моделу економије: улога локалних самоуправа“

Бољевац, 24.09.2024

Адреса: Туристичка организација Бољевац, Едукативни центар, Илино

Агенда Радионице

11:45 – 12:00	Регистрација учесника	
12:00 – 12:15	Поздравна реч испред Универзитета Едуконс	Проф. др Гордана Рацић
12:15 – 12:30	Презентација пројекта „Циркуларна економија као модел развоја који формира нови идентитет Републике Србије - EDUCIRC2022“	Проф. др Диона Ђурђевић
12:30 – 12:45	Циркуларна економија као покретач оснаживања младих у руралним подручјима	Проф. др Гордана Рацић
12:45 – 13:00	Млади на селу - дигиталне технологије и маркетинг у функцији циркуларне економије	Проф. др Диона Ђурђевић
13:00 – 14:00	Разговор са учесницима / младима у руралним срединама Ставови младих из општине Бољевац о одрживом развоју и преласку на модел циркуларне економије	Доц. др Александра Јерков
14:00 – 15:00	Ручак	

Агенда Округлог стола

14:00 – 15:00	Ручак	
15:00 – 15:30	Презентација пројекта „Циркуларна економија као модел развоја који формира нови идентитет Републике Србије - EDUCIRC2022“	Проф. др Диона Ђурђевић
15:30 – 15:45	Прелаз са линеарне на циркуларну економију - потенцијали и могућности у Републици Србији	Проф. др Симонида Вукадиновић
15:45 – 16:30	Разговор са учесницима /пољопривредним стручним службама и оснивачима пољопривредних газдинстава на тему „Транзиција ка циркуларном моделу економије: улога локалних самоуправа“	
16:30 – 17:00	Промоција монографије	

Радионици и округлом столу су присуствовали чланови пројектног тима:

Проф. др Гордана Рацић

Проф. др Диона Ђурђевић

Проф. др Симонида Вукадиновић

Доц. др Александра Јерков

У склопу пројекта предвиђено је одржавање три радионице у различитим регионима Републике Србије, са циљем промовисања пројекта, разговора са мештанима и анкетирања. Како би се добили што репрезентативнији резултати који би одсликавали стање у земљи, одређено је да се **Четврта радионица** и **Округли сто** одржи у општини Бољевац, у Зајечарском округу.

Радионица је била посвећена оснаживању младих у руралним подручјима, а округли сто је имао фокус на дискусији о улози локалних самоуправа на тему транзиције ка циркуларном моделу економије. Како би се успешно реализовала ова догађаја сарадња је успостављена са директором туристичке организације у Бољевцу, Драганом Милојевићем, која је основала и изградила Едукативни центар у селу Илино, где се неколико година уназад одржавају скупови и догађаји везани за раст и развој општине.

Имајући у виду циљеве пројекта, било је неопходно да се о транзицији српске економије ка циркуларном моделу разговара са представницима локалне самоуправе, али и са представницима компанија из тог региона, као што је Еликсир Прахово, Неготин, и власницима пољопривредних газдинстава, који кроз рад на терену имају драгоцену знања и реалну слику о стању у руралним срединама. Такође, од посебне користи је била и комуникација са пољопривредном стручном службом из Зајечарског округа.

Председник општине Бољевац Слађан Ђимиш, дипл. инжењер пољопривреде, својим присуством је подржао активности пројекта и истакао заинтересованост за сарадњу и искористивост резултата пројекта у својој општини.

Током **Радионице**, која се одржала по предвиђеној Агенди, обављене су четири основне активности, а након презентације мисије, визије и научно-истраживачког рада и развоја, као и пројектних активности Универзитета која је урађена је од стране проф.др Гордане Рацић.

Презентација пројекта „Циркуларна економија као модел развоја који формира нови идентитет Републике Србије - EDUCIRC2022“, што је обавила проф. др Диона Ђурђевић. Представљени су основни мотиви, циљеви, активности и резултати пројекта.

Презентацију „Циркуларна економија као покретач оснаживања младих у руралним подручјима“, одражала је проф.др Гордана Рацић, где је промовисана брошура истог назива, истакнута је потреба за оснаживањем младих људи да препознају могућности које пружа циркуларна економија и како их могу искористити за унапређење својих заједница.

О значају дигиталних технологије и маркетинга у функцији циркуларне економије причала је проф. др Диона Ђурђевић.

Разговору са учесницима Радионице је посвећена највећа пажња. По плану пројекта предвиђено је да се посебна пажња посвети младима у руралним подручјима, тако да је највећи део учесника чинила управо ова популација. О питањима њиховог статуса и знања у области циркуларне економије дискусију је водила доц.др Александра Јеков.

Учесници су узели активно учешће у дискусији, а своје одговоре и виђења концепта циркуларности су забележили и у анкетном упитнику, што ће касније бити обрађено и представити основ за припрему Водича за младе, као једног од очекиваних резултата пројекта. Улога младих у општини Бољевац је препозната и биће остварена кроз потписан споразум о сарадњи између Омладинског савеза удружења ОПЕНС-а и 10 јединица локалне самоуправе, који означава почетак менторске подршке градовима и општинама у оснивању Омладинских центара и клубова. Споразум су потписали представници 10 општина између којих и Бољевац, чиме је овај важан процес службено покренут. Ова сарадња део је ширег програма “Трансформација омладинске политике”, који има за циљ унапређење услова за младе у локалним заједницама кроз успостављање омладинских простора за њихов лични развој, креативност и активно учешће у друштву. Менторску подршку пружа омладински савез удружења ОПЕНС, по узору на ОПЕНС Омладински центар у Новом Саду. ОПЕНС је кроз овај споразум преузео обавезу да пружи стручну помоћ у свим фазама оснивања и рада нових омладинских простора.

Сумирање резултата и разматрање будуће сарадње је показало да постоји обострани интерес чланова пројектног тима EDUCIRC2022 и представника младих из општине Бољевац, туристичке организације општине Бољевац и њиховог потенцијалног укључивања у даље пројектне активности и припрему препорука за активније учешће и сарадњу са доносиоцима одлука.

Дискусију у оквиру **округлог стола** водила је др Симонида Вукадиновић, која је представила основне моделе циркуларне економије и могућности Републике Србије у процесу транзиције са традиционалног ка циркуларном моделу.

У контексту компаније као што је Еликсир Прахово, која се бави производњом минералних ђубрива, имплементација принципа циркуларне економије представља значајан изазов, али и велику прилику за унапређење пословања и смањење негативног утицаја на животну средину. Могућности примене принципа циркуларне економије у компанији Еликсир Прахово има разних. Једна је рециклажа отпадних вода, кроз пречишћавање и поновну употребу отпадних вода у производном процесу може се значајно смањити потрошњу свеже воде и смањити оптерећење на локалне водне ресурсе. Кроз имплементацију савремених технологија за пречишћавање отпадних вода размишља се о производњи висококвалитетне воде која се може користити за наводњавање или друге индустријске процесе. Друга, не мање важна, могућност јесте употреба нуспроизвода насталих у процесу производње минералних ђубрива могу се користити као сировине у другим индустријама или као додаци у пољопривреди. На пример, фосфогипс, који настаје као нуспроизвод при производњи фосфорне киселине, може се користити у грађевинарству или као додатак у производњи цемента. Трећа могућност коју су истакли представници компаније јесте улога у енергетској ефикасности, где се смањење потрошње енергије у производном процесу може се постићи кроз примену енергетски ефикасних технологија, као што су топлотне пумпе, когенерација и соларни панели. Компанија, такође, има интенције ка производњи био ђубрива од органских отпадака, као што су компост и стајњак, чиме се смањује употреба за минералним ђубривима и утиче на квалитет земљишта. Све наведене могућности имају одређене изазове о којима компанија мора да размишља пре саме имплементације, попут стварања тржишних услова који ће подстаћи потражњу за производима добијеним на основу принципа циркуларне економије.

Додатна вредност развоју општине види се кроз рад Турситичке организације, која подстиче економски развој кроз обезбеђивање одговарајућих смештајних капацитета, трим стазе на планини Ртањ, активно сарађује са пољопривредницима подржавајући продају локалних производа како на нивоу општине тако и на сајмовима. Активно су укључени у рад са младима из општине, укључивањем њих кроз волонтерске активности у различите манифестације које се одржавају у сарадњи са општином и њиховим представницима.

Као један од закључака представнице пољопривредне стручне службе из Зајечара, Агрознање, Славице Целатовић, истиче се да успостављање партнерства и сарадње са пољопривредницима може омогућити размену знања и искустава у области одрживе пољопривреде и промовисање циркуларне економије у пољопривредној производњи.

Произвођач меда Миодраг Трифуновић, истакао је да се залажу и едукују о смањеној употреби штетних средстава у воћарству, са посебим фокусом на заштиту пчела. У сарадњи са општином Бољевац и Сокобања настао је „Ртањски мед” као заштићена географска ознака за вишецветни мед који се производи искључиво на деловима територијама ове две општине, односно на дефинисаном географском подручју планине Ртањ. Захваљујући флористичком богатству планине Ртањ на којој се налази 17,55% укупног броја врста и подврста флоре Србије, у Ртањском меду је анализом идентификовано чак 96 типова полена. Такође, у флори планине Ртањ је утврђено 25 ендемичних врста и подврста флоре што представља показатељ изузетне оригиналности географског подручја на којем се производи „Ртањски мед”.

Завршну реч у дискусији дао је и председник општине Бољевац, који истиче да општина подржава и подстиче развој пољопривреде у различитим областима, ратарству, повртарству, и воћарству. У смислу руралног туризма, пружена је подршка за изградњу едукативног центра, како би се општина представила на најбољи начин, и омогућила додатне едукације у разним областима свом становништву. Указао је да је велики број младих људи који се баве производњом што се доказује њихову посвећеност и постојање свести о њиховом значају у доношењу одлука. За сада подстицаја за младе нису имали, али намеравају.

Председник, такође, сматра да је улога жена у доношењу одлука на значајном нивоу, јер мушки део популације је запослен на другим пословима, поред пољопривреде, те су оне те које су носиоци газдинстава. Куповином нове механизације и увођењем нових технологија, применом нових агротехничких мера, очекује се да се структурно мења организација и носиоци газдинстава где млађе генерације преузимају примат.

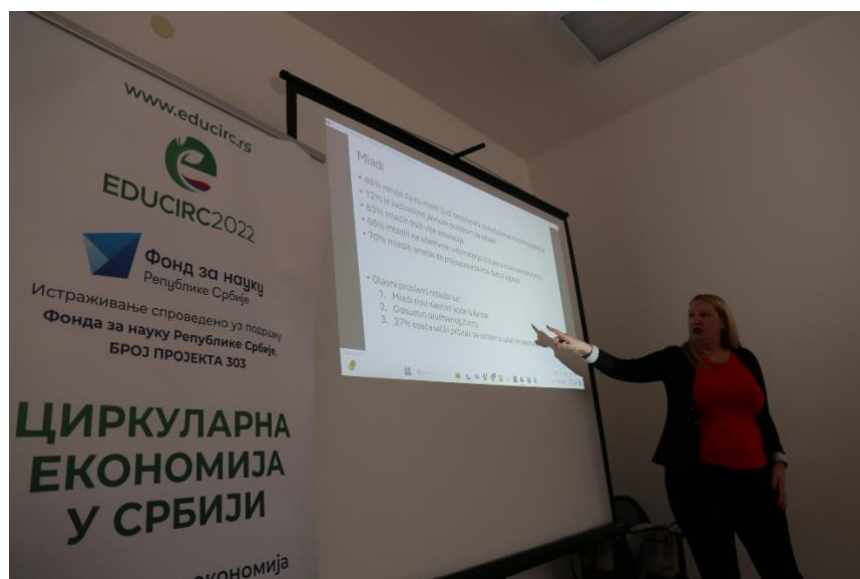
Овом приликом је представљена и Монографија: “Политика економског развоја (са поглављима о зеленој транзицији и циркуларном моделу економије)“, као и Едукативно-информативна брошура: „Циркуларна економија као покретач оснаживања младих у руралним подручјима”.

Прилог о догађају је емитован дана 05.10.2024. на Агро ТВ у оквиру емисије Агропоподне, а може се погледати на следећем линку, прилог од 12-тог минута:

<https://www.youtube.com/watch?v=qFI68AJPdVM>

Слика 1. Отварање Четврте радионице, проф. др Гордана Рацић (Универзитет Едуконс)

Слика 2. Проф.др Диона Ђурђевић (Универзитет Едуконс) о пројекту и значају дигиталних технологија и маркетингу

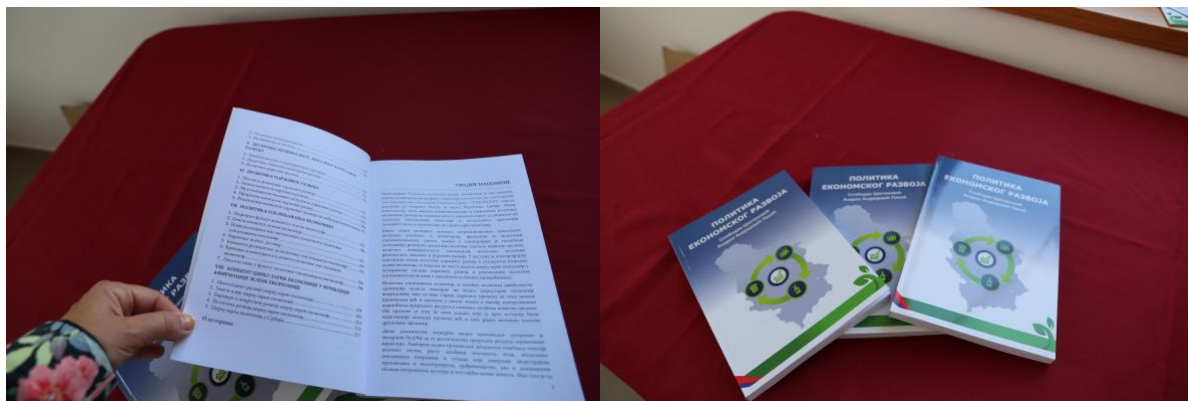
Слика 3. Доц. др Александра Јерков води дискусију са младима

Слика 4. Проф. др Симонида Вукадиновић, доц. др Александра Јерков и учесници
округлог стола у дискусији (Славица Целатовић (ПССС Агрознање), Слађан Ђимиш
(председник општине Бољевац), Миодраг Трифуновић (произвођач Ртањског меда),
Драган Милојевић (директор туристичке организације Бољевац), Данијел Стевановић
(представник фирме Еликсир Прахово))

Слика 5. Едукативно-информативна брошура: „Циркуларна економија као покретач оснаживања младих у руралним подручјима”. Драган Милојевић, директор туристичке агенције Бољевац прегледа брошуру.

Слика 6. Представљање монографије: “Политика економског развоја (са поглављима о зеленој транзицији и циркуларном моделу економије)“